

Sluttrapport for prosjektet

Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold & Telemark (2021-2023)

Ann Tove Manshaus, prosjektleder

Foto: Bjørn Kristoffersen, utstilling om Vestfos Cellulosefabrik på Vestfossen
Kunstlaboratorium

Sammendrag

Prosjektet *Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark* startet opp 01.01.2021 og har mottatt prosjektmidler fra Arkivverket for årene 2021–2023. Arbeidet i prosjektet videreføres i den permanente ordningen som ble etablert i januar 2024 – Næringslivsarkivet.

Et overordnet mål med prosjektet har vært å etablere bærekraftige og varige løsninger for næringslivsarkiver i regionen, for å sikre arkiver til forskning, formidling og for næringsens egen bruk. Arbeidet har i hovedsak rettet seg mot eksisterende bedrifter i Vestfold og Telemark som har papirbaserte og digitalt skapte arkiver. Det har også blitt inngått avtaler i Buskerud/Viken gjennom koordineringsarbeidet for privatarkiv.

Hovedprosjektet *Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark* har gått over tre år (2021–2023), mens delprosjektet *Bevaringsstrategi for Vestfold og Telemark* ble ferdigstilt i 2021.

Bakgrunn

Bakgrunnen for prosjektet har vært å prøve ut nye måter å jobbe på for å løse utfordringene med næringslivsarkiver – blant annet kontakte bedrifter på et tidligere tidspunkt før en konkurs eller nedleggelse, og å videreutvikle forretningsmodellen og metodikken fra næringssektorarkivene og metodikken utviklet i arbeidet med mekanisk industri i Vestfold.

Begrepet bærekraftig bevaring har også stått sentralt i prosjektarbeidet. Begrepet ble brukt av Vestfoldarkivet i et felles kapittel for de tre bevaringsplanene i Viken i 2019. Bakgrunnen var nedleggelse i trevareindustrien og utfordringene med bevaring av store bedriftsarkiver. Diskusjonen i arbeidsgruppa for bevaringsplanene gikk på om vi kunne bevare kun ett komplett arkiv etter trevareindustrien, og et utvalg av serier fra de andre arkivene etter samme næring. I koordineringsarbeidet ønsket vi også å se på bevaring av næringslivsarkiver over et større geografisk område. Ideen om bærekraftig bevaring ble tatt inn i Vestfoldarkivets prosjekt.

I prosjektet *Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver* har Vestfoldarkivet prøvd ut både forretningsmodell og metoder for utvalg for bevaring av næringslivsarkiver i en region. Bærekraftige løsninger har vært styrende for arbeidet, for å kunne ta hensyn til både nåtidens og framtidens ressurser og plassbehov nettopp for næringslivsarkiver i regionen.

Oppstart

I januar 2021 startet prosjektet opp med to prosjektledere – en for hovedprosjektet *Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark* og en for delprosjektet *Bevaringsstrategi for næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark*. Det ble etablert en prosjektorganisasjon med to prosjektgrupper og en styringsgruppe. En referansegruppe ble etablert noe senere i prosjektperioden med representanter fra NHO Vestfold og Telemark, Handelshøyskolen BI, Arkivverket, Vestfold og Telemark fylkeskommune og fra en sentral bedrift i fylket.

En prioritert oppgave var å utarbeide en bevaringsstrategi i samarbeid med Telemarksarkivet. Det ble også vektlagt å forankre prosjektet internt og eksternt, bygge nettverk og etablere samarbeid.

Styrende strategier og retningslinjer for arbeidet har vært:

- «Å utvikle Vestfold og Telemark – verdiskaping gjennom grønn omstilling, Regional planstrategi 2020-2024 for Vestfold og Telemark fylkeskommune».
- «Retningslinjer for bærekraft og mangfold i Vestfoldmuseene».

Prosjektorganisering

Prosjektet har vært ledet av Vestfoldarkivet og har hatt følgende organisering:

Arbeidsgruppe for hovedprosjekt: Ingrid Nøstberg; Marit Slyngstad, Heidi Meen og Karianne Vindenes, Ann Tove Manshaus (leder).

Arbeidsgruppe for delprosjekt: Fra Telemarksarkivet deltok Kirsten Tangen og Kjetil Djuve, og fra Vestfoldarkivet Ingrid Nøstberg og Marit Slyngstad (leder).

Styringsgruppe: Karianne Schmidt Vindenes (leder av Vestfoldarkivet) og Jorunn Sem Fure (Telemark museum).

Referansegruppe: Kristin Saga (NHO Vestfold og Telemark), Stein Erik Fjeldstad (Vestfold og Telemark fylkeskommune), Knut Sogner (BI), Merete Berdal (Jotron), Anne Aune (Arkiverket).

Forretningsmodell

Prosjektet har brukt forretningsmodellen fra Norsk bergindustriarkiv, som innebærer at finansieringen er et spleiselag mellom næringen og arkivinstitusjonene. Bedriftene bekoster tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av arkivene (ordning, arkivbeskrivelse, publisering på Arkivportalen). Arkivinstitusjonene stiller med magasinplass og infrastruktur og påtar seg det videre forvaltningsansvaret. Spørsmål rundt innsyn og rettigheter reguleres i egne avtaler.

Metodikk

Prosjektet har også videreutviklet metodikken fra Norsk bergindustriarkiv og fra arbeidet med mekanisk industri i Vestfold:

1. Norsk bergindustriarkiv. Metoden går ut på at arkivet først kartlegges, deretter blir det bevaringsvurdert. Kartlegging og bevaringsvurdering sikrer at man kun tar inn arkivmateriale som er bevaringsverdig. Med et grundig forarbeid, sparer man mye ekstraarbeid i bevaringsinstitusjonen og man får en detaljert oversikt over arkivet.

Metodikken består av en rekke arbeidsoppgaver:

- Kontakte bedrifter med utgangspunkt i bevaringsstrategien (2021) som har fokus på fyrårnsbedrifter og utvalgte næringer.
- Avtale møte med bedriften for å presentere arbeidet og tilbudet vårt.
- Starte med en kartlegging av arkivmaterialet og en bevaringsvurdering til en avtalt pris.

- Foreta en kartlegging av materialet, med etterfølgende bevaringsvurdering etter en skala 1-5. Dette danner så videre grunnlaget for et gradert pristilbud for en avlevering.
- Inngå avtale om avlevering.

For mer informasjon, les artikkelen «Kartlegging og bevaringsvurdering» av Torkel Thime og Ingrid Nøstberg i Aksess 2023/1: <https://www.aksess-tidsskrift.no/erfaringsdeling/173100>

2. Mekanisk industri i Vestfold:

Metoden som ble videreutviklet og brukt i dette prosjektet for å vurdere og bevare arkiver fra den mekaniske industrien i Vestfold, bygger på prinsipper og kriterier diskutert i Bevaringsutvalgets rapport fra 2002. Arbeidet med mekanisk industri er et eksempel på hvordan denne metoden kan anvendes, samt et verktøy for å øke bevisstheten rundt bevaringsprinsippene og kriteriene som har utviklet seg over tid innen fagfeltet. Rapporten fra prosjektet går utover å bare vurdere arkivets bevaringsverdi; den forsøker også å gi innsikt i flere aspekter ved bevaringsarbeidet, inkludert hvordan man kan forberede seg godt, jobbe effektivt og samhandle med næringslivet.

Arkivet etter Alfred Andersens mekaniske verksted ble redusert fra 450 hm til 170 hm ved bruk av metodikk etablert i prosjektet. Erfaringer fra dette arbeidet tas med videre i næringslivssatsingen.

Prosjektrapport: [Bevaring av næringslivsarkiver – bevaringsvurderinger og arbeidsmetodikk](#)

Prosjektarbeid 2021

- Prosjektetablering; prosjektgrupper for hoved- og delprosjekt.
- Felles bevaringsstrategi for Vestfold og Telemark, ferdigstilt i november 2021. Strategien definerer næringer og samfunnsområder av regional betydning, samt fyrårnsbedrifter. Arkiver som er omtalt både i den regionale strategien og i Arkivverkets nasjonale bevaringsstrategi, ble prioritert i prosjektperioden. Bevaringsstrategien har vært et samarbeid mellom Telemarksarkivet og Vestfoldarkivet.
- Presentasjon av prosjektet for Arkivverket, NHO Vestfold og Telemark, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Arkivforbundet, Arbark og Viken fylkeskommune.

Prosjektarbeid 2022

- Lansering av næringslivssatsingen 10. juni på Hvalfangstmuseet. Deltagelse fra blant annet NHO Vestfold og Telemark, Arkivverket, Arkivforbundet, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Sandefjord kommune. Markering/lansering av satsingen på næringslivsarkiver ble utsatt fra februar til juni pga. pandemien.
- Invitasjon til samarbeid ble sendt ut til bedrifter som deltok på markeringen. Første bedriftsbesøk gjennomført.
- Invitasjon til samarbeid med utvalgte bedrifter.

- Referansegruppe etablert med Anne Aune (AV), Kristin Saga (NHO), Knut Sogner (BI), Merete Berdal (Jotron) og Stein Erik Fjeldstad (VTfK).
- Arbeid med markedsføring gjennom film om næringslivsarkiver i Vestfoldarkivet (Jotron).
- Deltagelse på NHOs årskonferanse.
- Møte med Centrum för Näringslivshistoria i Stockholm.
- Arbeid med bokprosjektet «Made in Vestfold» - en presentasjon av produkter og næringer fra Vestfold. Avslag på støtte. Vurderer ny søknad.
- Årets utgave av Arkivert 2022: Næringslivsarkiver.
- Vertskap for hovedutvalget for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett (Vestfold & Telemark fylkeskommune. Presentasjon av prosjektet Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver og Norsk bergindustriarkiv, samt innlegg fra Arkivverket, ved Anne Aune og Guri Lande.

Prosjektarbeid 2023

- Etablere kontakt og avtaler med bedrifter, med utg. pkt. i bevaringsstrategien. Tolv bedrifter ble kontaktet i 2023, samt etablering av kontakt med bedrifter/næringsklynger/politikere på NHOs årskonferanse.
- Møter med Grans bryggeri, Henriksen AS, Nauen klokkestøperi, Cappelen/Ulefos jernverk.
- Kartlegging hos et utvalg bedrifter; Skagerak Energi, Bergene Holm, Jotun, Cappelen/Ulefos jernverk, cellulosefabrikken på Tofte (Statkraft Tofte AS).
- Kartlegging og møter om avlevering av digitalt skapte arkiver; Jotron, Jotun.
- Tilby tjenester for bedrifter: ordning og katalogisering av et restarkiv etter Kongsberg Våpenfabrikk (avtale med Kongsberg Defense & Aerospace AS).
- Ordning, katalogisering og bevaring av arkivet etter cellulosefabrikken på Tofte (støttet av Viken fylkeskommune og Statkraft Tofte AS).
- Deltagelse på NHOs årskonferanse.
- Møter med Handelshøyskolen BI for et samarbeid om bevaring og forskning på næringslivsarkiver.
- Møter med Universitetet i Sørøst-Norge om samarbeid med tilrettelegging av næringslivskilder for masterstudenter.
- Årets utgave av Arkivert 2023: Mat & drikke – arkiver etter næringsmiddelindustrien.
- Arbeid med profil på LinkedIn for Næringslivsarkivet.
- Arbeid for grunnfinansiering: innlegg og informasjon for Vestfoldbenken (juni på Larvik museum) om næringslivssatsingen. Møte og omvisning for Vestfoldbenken i Vestfoldarkivet (november).
- Tildelinger 2023: Tildeling på to millioner fra Vestfold og Telemark fylkeskommune: Ansettelse av to arkivkonsulenter (50%) til Næringslivsarkivet. Tildeling av arkivutviklingsmidler til Veileder for uttrekk og bevaring av digitalt skapt arkivmateriale fra bedrifter, med oppstart høsten 2024

Foredrag

Deltagere i prosjektgruppa (Ingrid Nøstberg, Marit Slyngstad, Karianne S. Vindenes, Heidi Meen og Ann Tove Manshaus) har holdt flere foredrag om satsingen på næringslivsarkiver i løpet av prosjektperioden:

- Innlegg og statusoppdatering på de nasjonale nettverksmøtene for privatarkiv.
- Presentasjon av prosjektet (2021) for Arkivverket, NHO Vestfold og Telemark, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Arkivforbundet, Arbark og Viken fylkeskommune.
- Presentasjoner av Arkivert.
- Privatarkivkonferansen (Bergen 2022)
- Privatarkivkonferansen i Sandefjord (2023)
- European Business History Association sin internasjonale konferanse om industrihistorie (Oslo 2023)
- Nettverksseminar for privatarkiv i Nordland (2023)

I tillegg er det holdt flere innlegg/orienteringer for stortingspolitikere og fylkespolitikere i Vestfold og Telemark, Vestfoldmuseenes ledergruppe og styre, Vestfoldmuseenes ansatte m.m.

Artikler

Gjennom prosjektperioden er det skrevet flere artikler i ulike tidsskrifter:

2022

- Arkivert 2022. Tema: [Arkiver etter næringslivet](#) (64 sider, 15 artikler)
- Artikkelen [«Satsing på næringslivsarkiver»](#) skrevet av Karianne Schmidt Vindenes, på trykk i Aksess nr. 1 2022 og publisert på Aksess' nettside 29.11.22.
- Artikkelen [«Vestfos Cellulosefabrikk – Arkiv, samarbeid og kunst»](#), skrevet av Nina Bratland og Ann Tove Manshaus, på trykk i Norsk Arkivforum 28, 2022.

2023

- Arkivert 2023. Tema: [Arkiver etter næringsmiddelindustrien](#) (58 sider, 11 artikler)
- Kronikken [«Næringslivsarkiver må bevares for framtiden»](#), skrevet av Karianne Schmidt Vindenes, publisert på Aksess' nettside 30.08.23.
- Artikkelen [«Metodikk for kartlegging og bevaringsvurdering av næringslivsarkiver»](#), skrevet av Torkel Thime og Ingrid Nøstberg, på trykk i Aksess nr. 1 2023 og publisert på Aksess' nettside 01.03.23.

2024

- Artikkelen [«Næringslivsarkivet – ny satsing i Vestfold»](#), skrevet av Ingrid Nøstberg, publisert på Aksess' nettside 23.02.24.

Resultater

Prosjektet har hatt som overordnet mål å etablere Næringslivsarkivet, for å sikre bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold & Telemark – med mulighet for utvidelse i en større region. Prosjektet har bidratt til samarbeid med nye aktører; bedrifter, NHO Vestfold og Telemarksarkivet, Handelshøyskolen BI blant flere.

Det er gjennomført kartlegginger og arkiver er avlevert og dermed sikret for fremtiden:

- Jotron og Jotun har avlevert papirarkiver og er i dialog om avlevering av digitalt skapte arkiver.
- Det er foretatt en kartlegging av arkivene hos Bergene-Holm og Skagerak Energi, Cappelen/Ulefos jernverk og cellulosefabrikken på Tofte.
- Kongsberg Defense & Aerospace AS har undertegnet avtale om ordning og katalogisering av arkivmaterialet etter Kongsberg Våpenfabrikk (restarkiv fra Bergverksmuseet).
- Statkraft Tofte AS og Viken fylkeskommune har bevilget støtte til ordning, tilgjengeliggjøring og bevaring av arkivet etter cellulosefabrikken på Tofte.

I prosjektperioden har vi vært i dialog med rundt 20 bedrifter for samarbeid. Kontaktene videreføres gjennom arbeidet i Næringslivsarkivet.

I Buskerud er det i hovedsak samarbeid om nedlagte bedrifter, men med et mål om å utvide satsingen til eksisterende bedrifter når en depotløsning er på plass i fylket. Et møte er under planlegging mellom Buskerud fylkeskommune, Arkivverket og Vestfoldarkivet.

En god dialog med politikere og fylkeskommune har gitt resultater. Etter lanseringen av næringslivssatsingen i juni 2022, skrev fylkesordfører Terje Riis Johansen og leder av hovedutvalget for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett et innlegg i Gjengangeren (14.06.22) om Vestfold og Telemark som foregangsfylke for bevaring av næringslivsarkiver. I 2023 ble prosjektet tildelt to millioner kroner fra Vestfold og Telemark fylkeskommune for videre arbeid.

Gjennomføringen og progresjonen i prosjektet har vært påvirket av korona-epidemien. Både lanseringen og bedriftskontakt måtte utsettes pga. nedstenging.

Bærekraftig bevaring

Sammenslåingen av Vestfold og Telemark har vært med på å åpne opp for den regionale satsingen på næringslivsarkiver. Å tenke bevaring av arkiver over et større geografisk område har vært utslagsgivende for prosjektet. Målet med næringslivssatsingen er å bruke ressursene som er knyttet til arkivarbeid i regionen på en bedre og mer effektiv måte, jobbe sammen for varige fellesløsninger, økt verdiskaping og etablere nye samarbeidsarenaer.

I 2024 ble Næringslivsarkivet etablert som en permanent løsning og det videre arbeidet skal bygge på erfaringene fra prosjektene *Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark* og *Norsk bergindustriarkiv*.

I strategien «Å utvikle Vestfold og Telemark – verdiskaping gjennom grønn omstilling, Regional planstrategi 2020–2024 for Vestfold og Telemark fylkeskommune», vektlegges en

felles innsats for å nå målet om en bærekraftig region, alle kan bidra og det er de små endringer som samlet gir resultater. Strategien har vært et godt rammeverk for Vestfoldarkivets satsing gjennom prosjektperioden. Å jobbe med bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver har gitt oss anledning til «å jobbe regionalt med global relevans og lokal effekt» (side 9, Regional planstrategi i 2020–2024).

I prosjektperioden har også Vestfoldmuseene utviklet retningslinjer for bærekraft og mangfold. De nye retningslinjene har vært styrende for næringslivsprosjektet, men vi har også gjennom vårt arbeid med bærekraftig bevaring, fått påvirke denne prosessen.

Næringslivssatsingen er Vestfoldarkivets bidrag til å nå FNs miljømessige, økonomiske og sosiale bærekraftsmål.

Grunnpilarene i bærekraftig utvikling

De tre områdene som rammer inn arbeidet med bærekraftig utvikling er økonomi, klima og miljø, og sosiale forhold. Det er balansen mellom disse tre områdene som avgjør hvor bærekraftig arbeidet med næringslivsarkiver er.

1. Økonomi

Å tenke økonomisk bærekraft i arbeidet med bevaring av næringslivsarkiver er viktig for å sikre en effektiv bruk av tilgjengelige ressurser. Med utgangspunkt i bevaringsstrategien, bevares arkiver som har størst verdi for regionen. Gjennom samarbeid med aktuelle bevaringsinstitusjoner som Telemarksarkivet og Arkivverket, unngås dobbeltarbeid og ressursbruken fordeles på flere institusjoner. Kostnadene fordeles mellom næringslivet og bevaringsinstitusjonen.

2. Klima og miljø

I det videre arbeidet i Næringslivsarkivet legges det til rette for forskning, ved planmessig innsamling av nye næringslivsarkiver og samarbeid med universitets- og høyskolesektoren. Ny kunnskap om en bærekraftig samfunnsutvikling, krever tilgang til relevante kilder. Næringslivsarkivene kan være selve nøkkelen til å forstå og analysere utviklingen i samfunnet. Et innovativt næringsliv kan bidra med verdifull kunnskap til klima- og miljødebatten.

At mange bedriftsarkiver er omfangsrike – på flere hundre hyllemeter, er en utfordring for miljøet. Store arkiver krever klimakontrollerte magasiner, ordningsmateriell og plass. Metodikken for kartlegging og utvalg, er med på å redusere mengden som skal bevares.

Gjennom bevaring av både digitalt skapt materiale og papirarkiver, kan systemer avsluttes og arkivene bevares for ettertiden.

I prosjektperioden har vi ikke gått inn på om det er gevinster ved å digitalisere analogt materiale. I artikkelen «Grønne, digitale arkiver – et paradoks» (Arkivråd 1/2023) diskuterer Josefine Jane Hansen utfordringene ved massedigitalisering og behovet for økt lagringskapasitet, for de som er interessert.

3. Sosiale forhold

Samfunnsoppdraget for en arkivinstitusjon er å sikre fellesskapets hukommelse gjennom bevarte arkiv. Å bevare flere næringslivsarkiver er en viktig del av oppdraget. Flere bevarte næringslivsarkiver – med åpen tilgang for befolkningen beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokrati, beskytter innbyggernes rettigheter og bedrer livskvaliteten (Verdenserklæringen om arkiver 2012).

Å være en del av fellesskapets arkiv er med på å forebygge utenforskap. For enkeltpersoner kan det å være dokumentert i arkivet etter hjørnesteinsbedriften være med på å skape en følelse av tilhørighet og identitet. I personalarkivet kan også rettighetene til blant annet pensjon være dokumentert.

I prosjektperioden har vi laget tre utstillinger og flere arrangementer med foredrag på Vestfossen Kunstlaboratorium om arbeidet på Vestfos Cellulosefabrik.

Både utstillingene og arrangementene har skapt stort engasjement blant tidligere ansatte og etterkommere av ansatte på fabrikken. Flere har medvirket aktivt inn i utstillingene med bilder, arkiv og historier. Den eldre befolkningen på Vestfossen har tilknytning til hjørnesteinsbedriften og formidling av fabrikkens historie er med på å skape stolthet og fellesskap.

Relevante bærekraftsmål

I næringslivssatsingen har Vestfoldarkivet valgt ut noen av FNs bærekraftsmål som understøtter arbeidet med Næringslivsarkivet.

Både Regional planstrategi «Å utvikle Vestfold og Telemark – verdiskaping gjennom grønn omstilling (2022-2024) og Vestfoldmuseenes retningslinjer for bærekraft og mangfold har vært førende for utvalgte bærekraftsmål.

Mål 4. God utdanning

4.7 Innen 2030 sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremme bærekraftig utvikling, blant annet gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettigheter, likestilling, en freds- og en ikkevoldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av kulturelt mangfold og kulturens bidrag til bærekraftig utvikling.

Arkivene skal i størst mulig grad være åpne og tilgjengelige for forskere og andre interesserte. Gjennom et samarbeid med Senter for næringslivshistorie på Handelshøyskolen BI, vil Næringslivsarkivet tilrettelegge for økt forskning i arkivene. Forskning gir ny innsikt og kunnskap om hvordan norsk næringsliv har vært med på å forme samfunnet gjennom tidene.

Næringslivsarkiver danner også et kildegrunnlag til masteroppgaver og Phd. Gjennom samarbeid med USN (Universitetet i Sørøst-Norge), ser Næringslivsarkivet på nye arkiver som kan brukes av masterstudenter.

Det kan også utarbeides formidlingsopplegg med utallige temaer med basis i arkivene fra bedrifter og fra de forskjellige næringene. Formidling av næringslivshistorie beriker kunnskapen om samfunnet og er med på å overføre denne kunnskapen til neste generasjon.

Mål 10. Mindre ulikhet

Å bevare næringslivsarkiver er viktig for å nå målet om helhetlig samfunnsdokumentasjon. Bevarte og tilgjengelige arkiver er med på å sikre demokratiet og gi befolkningen lik tilgang til informasjon.

Arkiver etter privat sektor er ikke underlagt samme lovbestemmelser om bevaring som arkiver fra offentlig sektor, og mye står derfor i fare for å gå tapt dersom det ikke gjøres aktiv innsamling. Det er i dag en skjevhet i det totale omfanget av bevarte arkiver i Norge, der bevarte privatarkiver kun utgjør 21,7% (Arkivstatistikken 2022) og bevarte bedriftsarkiver langt mindre. Målet med næringslivssatsingen, er flere bevarte arkiver etter privat næringsliv.

Mål 11. Bærekraftige byer og lokalsamfunn

11.4: Styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv.

Bevaring og formidling av bedriftsarkiver er viktig for identitetsbygging og stedsutvikling. Mange lokalsamfunn er bygget opp rundt hjørnestensbedrifter. Uten bevarte bedriftsarkiver vil utviklingen av lokalsamfunnet bli mangelfullt belyst.

Mål 12. Ansvarlig forbruk og produksjon

12.8: Innen 2030 sikre at alle mennesker i hele verden har relevant informasjon om og forståelse for bærekraftig utvikling og et levesett som er i harmoni med naturen.

Bedriftsarkiver dokumenterer bl.a. bruk av naturressurser, produksjonsformer, forurensning og miljøpåvirkning. Bedriftsarkiver vil også dokumentere omstilling til det grønne skifte og rollen bedriften har i denne prosessen. Tilgang til historisk dokumentasjon om bruk av naturressurser, er viktig for vår kunnskap om en bærekraftig utvikling.

Bevaringsstrategien peker på næringssektorer som det er bevart lite arkiver fra – som grønnsaksproduksjon, næringsmiddelindustrien og det grønne skiftet. Nye og bevarte arkiver fra nevnte sektorer, vil gi ny kunnskap om forbruk og produksjon og være et viktig bidrag for en bærekraftig utvikling.

Mål 17. Samarbeid for å nå målene

For å løse noen av utfordringene vi møter i arbeidet med bevaring av næringslivsarkiver, er samarbeid og arbeidsdeling nøkkelen til suksess. Arkivsektoren trenger samarbeidspartnere som bidrar med ny kompetanse og nye tanker inn i bevaringsarbeidet. I arbeidet med næringslivsarkiver, er samarbeidet mellom bevaringsinstitusjon, næringsliv og akademisk sentralt. Tverrfaglig samarbeid åpner opp for forskning og ny kunnskap om arkivene.

I satsingen samarbeides det om en bærekraftig finansieringsmodell – et spleiselag mellom privat næringsliv og Vestfoldarkivet som bevaringsinstitusjon.

I prosjektarbeidet er bærekraftmålene er med på å styrke en helhetlig tilnærming til arbeidet.

Oppsummering

Arkivsektoren har lang tradisjon for å jobbe planmessig og bærekraftig med arkiv - gjennom bevaringsstrategier, utvalgsriterier, digitalisering og energieffektive magasiner. Vårt fokus på bærekraftig bevaring har spesielt vært rettet mot metodikk, bevaringsstrategi, og samarbeid og arbeidsdeling over et større geografisk område. Metodikken innebærer en systematisk tilnærming for å kartlegge, velge ut og bevare relevant arkivmateriale fra bedrifter og næringslivsorganisasjoner i regionen. I tillegg kommer finansieringsmodellen som er et spleiselag mellom bevaringsinstitusjon og bedrift.

Bevaringsstrategien vi har utviklet retter seg mot å bevare de mest sentrale virksomhetene i regionen, i tråd med eksisterende regionale og nasjonale bevaringsplaner. Samarbeidet med Arkivverket og Telemarksarkivet sikrer en koordinert tilnærming og utnyttelse av ressurser på tvers av geografiske områder.

Ved å etablere samarbeid over et større geografisk område oppnår vi betydelige fordeler, inkludert tverrfaglig kompetanse og et bredere nettverk. Dette legger grunnlaget for en mer effektiv strategi for bevaring av næringslivsarkiver og bidrar til en dypere forståelse av regionens historie og kultur.

Samarbeidet med aktører som NHO Vestfold og Telemark, Handelshøyskolen BI og Universitetet i Sørøst-Norge åpner dører til relevante nettverk og ressurser som styrker vårt arbeid. Et særlig fokus på samarbeid mellom arkivarer og forskere er avgjørende for å sikre tilgang til relevante kilder og fremme ny kunnskap om norsk næringsliv.

Problemstillingen fra Viken om å velge kun ett arkiv fra trevareindustrien og utvalgte serier fra andre arkiver fra samme næring, må jobbes videre med. Hvert arkiv er unikt, med dokumentasjon fra egen bedrift. Gjennom arbeidet med arkiver etter trevareindustrien i de siste årene, er det nok mest hensiktsmessig å bevare flere arkiver fra samme næring for å sikre at viktig informasjon ikke går tapt og for å kunne gi et mer nyansert bilde av næringslivets historie og samfunnsutvikling. Denne problemstillingen blir derfor med oss inn i det videre arbeidet i Næringslivsarkivet.

De gode erfaringene fra arbeidet med bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver, tas med til nye prosjekter. Arbeidet med å samle inn og dokumentere det kulturelle mangfoldet i Vestfold og Buskerud, er inspirert av dette prosjektet. Det kulturelle mangfoldet dokumenteres i bærekraftige samlinger.

Med den nye næringslivssatsingen har vi etablert vi et innovativt arbeid som videreføres inn i det nye Næringslivsarkivet. Grunnlaget for satsingen er et samarbeid mellom bevaringsinstitusjoner og privat næringsliv, med mål om å sikre demokratiet med åpne og tilgjengelige arkiver og å velge energivennlige løsninger for bevaring.

